

330

สภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

นางสาวดวงกมล ศรีงาม

ศูนย์วิทยพัทยากร

คุรุสภา
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชามัธยมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-791-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16863161.

STATE AND PROBLEMS OF SCHOOL COOPERATIVE ACTIVITIES
MANAGEMENT IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF
THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS

Miss Duangkamol Sringam

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Secondary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-631-791-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์   สภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
โดย   นางสาวดวงกมล ศรีงาม
ภาควิชา   มัธยมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญามหาบัณฑิต

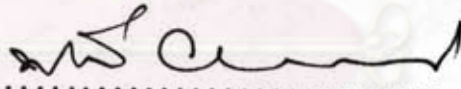

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สินติ ดวงสุวรรณ)

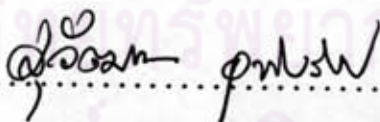
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

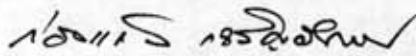
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชีระชัย ปุณชโชติ)

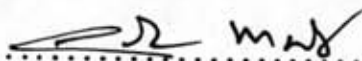
..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา อุทัยรัตน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กองแก้ว เจริญอักษร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย พาณิช)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ดวงกมล ศรีงาม : สภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร (STATE AND PROBLEMS OF
SCHOOL COOPERATIVE ACTIVITIES MANAGEMENT IN SECONDARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION,
BANGKOK METROPOLIS) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์, 152 หน้า.
ISBN 974-631-791-1

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ในด้านการเตรียมนักเรียนให้มีความรู้
ด้านสหกรณ์ การบริหารงาน การจัดบุคลากรดำเนินงาน การจัดการด้านตลาด บัญชี-การเงิน และ
อาคารสถานที่ ตัวอย่างประชากรเป็นครูที่ทำหน้าที่ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และผู้ดำเนินการ
กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน จำนวน 36 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น จากโรงเรียน
มัธยมศึกษาจำนวน 12 โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการกิจกรรมสหกรณ์
โรงเรียนได้มาจากการสัมภาษณ์และการสังเกต

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพการจัดการกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน : 1.1 นักเรียนได้รับการเตรียมตัวและให้
ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์โดยการจัดชุมนุมกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน และนักเรียนเข้าร่วมเป็น
สมาชิกด้วยความสมัครใจ 1.2 มีการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ผู้บริหารโรงเรียนแต่งตั้งครูเป็นผู้ดำเนินงานและนักเรียนเป็นผู้ช่วย 1.3 ผู้บริหารโรงเรียนสรรหา
คณะกรรมการดำเนินงานซึ่งเป็นตัวแทนครูในแต่ละหมวดวิชาแล้วผู้บริหารโรงเรียนคัดเลือกผู้จัดการ
สหกรณ์ ผู้จัดการสหกรณ์เป็นผู้คัดเลือกเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตำแหน่งต่าง ๆ 1.4 มีการสั่งซื้อสินค้าเป็น
เงินเชื่อเครดิต 1 เดือนจากร้านค้าหรือตัวแทนจำหน่าย สมาชิกซื้อสินค้าเป็นเงินสด 1.5 สหกรณ์
ร้านค้าได้ทุนจากเงินหมุนเวียน และเงินค่าหุ้น-ค่าธรรมเนียมแรกเข้า 1.6 ผู้บริหารโรงเรียนจัดสถานที่
ที่เหมาะสม

2. ปัญหาการจัดการกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน : 2.1 ครูไม่มีเวลาในการให้ความรู้และ
แจ้งข่าวสาร เพราะมีงานประจำมาก 2.2 กิจกรรมสหกรณ์ไม่สามารถดำเนินงานตามวัตถุประสงค์
ที่วางไว้ เพราะนักเรียนมีส่วนร่วมดำเนินการน้อย 2.3 กิจกรรมสหกรณ์เพิ่มความรับผิดชอบให้ครู
มากเกินไป ซึ่งครูมีภาระการสอนมาก และนักเรียนไม่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรม 2.4 ปัญหาด้าน
การตลาด ได้แก่ เวลาในการจัดซื้อและจำหน่ายสินค้าไม่เพียงพอ และขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดซื้อ
และขายสินค้า 2.5 เจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาำเงินรายรับจากการจำหน่ายสินค้าไปฝากธนาคารทุกวัน
และผลตอบแทนของคณะกรรมการและสมาชิกไม่น่าพอใจ 2.6 อาคารสถานที่ไม่เพียงพอกับจำนวน
ผู้ใช้บริการ เนื่องจากมีห้องขนาดเล็กและแคบ

ภาควิชา .....มัธยมศึกษา
สาขาวิชา .....การสอนสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต ..... ด.ญ. น.ค. สว่าง
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

##C641108 : MAJOR TEACHING SOCIAL STUDIES

KEY WORD: SCHOOL COOPERATIVE ACTIVITIES / SECONDARY SCHOOL / BANGKOK METROPOLIS

DUANGKAMOL SRINGAM : STATE AND PROBLEMS OF SCHOOL COOPERATIVE ACTIVITIES MANAGEMENT IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS.

THESIS ADVISOR : ASST. PROF. PIBULSRI WASANASOMSITHI, 152 pp. ISBN 974-631-791-1

The purpose of this research was to study the state and problems of school cooperative activities management in secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education, Bangkok Metropolis in the six following aspects : the student orientation on cooperative activities, the administrative activities, the personnel management, the marketing management, the accounting and finance, and the building. The samples were thirty-six teachers in charge of the school cooperative activities selected by stratified random sampling technique from twelve secondary schools in Bangkok Metropolis. The data were secured by interview and observation.

The results were as follows :

1. The state of school cooperative activities management :
  - 1.1 The student received the orientation and got the information on cooperative activities through the cooperative activities club which the students participated voluntarily.
  - 1.2 The cooperative activities were operated under the regulations of the Ministry of Education. The school administrator appointed the teachers to operate with the students as the helpers.
  - 1.3 The school administrator set up a committee consisting of teachers representing each division. One of the committee was appointed to be the manager who would then appointed the other persons for various positions.
  - 1.4 The goods were bought on monthly payment credit system but sold in cash.
  - 1.5 The cooperative shop was run by the current cash, the membership fees and the shareholdings.
  - 1.6 The site of the shop was allocated in the school building by the administrator's approval.
2. The problems of school cooperative activities management :
  - 2.1 The teachers had full teaching loads and had less time for informing the students on cooperative activities management.
  - 2.2 The objectives of the cooperative activities could not be achieved because the students had less participation.
  - 2.3 The cooperative activities put too much responsibility on the teachers who already had full teaching loads and the students were not interested in participating the activities.
  - 2.4 The problems of marketing management were the lack of time and persons in charge of purchasing and selling goods.
  - 2.5 The person in charge of accounting and finance did not have time to put the money into the bank account daily. The operational committee and the members were not satisfied with the rewards and dividends.
  - 2.6 The place of the cooperative shop was too small.

ภาควิชา.....มัธยมศึกษา.....

สาขาวิชา.....การสอนสังคมศึกษา.....

ปีการศึกษา.....2537.....

ลายมือชื่อนิสิต.....Duangkamol Sringam.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ข้อคิดเห็น คำปรึกษา คำแนะนำ และช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา อุทัยรัตน์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระชัย ปุณณชติ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ก่องแก้ว เจริญอักษร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำในการแก้ไข วิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาตรวจพิจารณาแก้ไขเรื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณอาจารย์ที่ทำหน้าที่ในกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ในกรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ ที่ให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคน คุณรัตนา คุณพยุท คุณเดชรัต สุขกำเนิด ที่ให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์นี้

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา เป็นอย่างสูง ขอขอบคุณ น้องชาย รวมทั้ง คุณพิสมัย คุณสมบูรณ์ เป็นเอง และคุณนภาพร ศรีวงษ์ชัย ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา จนสำเร็จการศึกษา

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดวงกมล ศรีงาม

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ

บทที่

1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
คำจำกัดความที่เข้าในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
2 บรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
บรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	9
ความหมายและความสำคัญของสหกรณ์	9
ประวัติการสหกรณ์	13
อุดมการณ์ หลักและวิธีการของสหกรณ์	16
การจัดสหกรณ์ในสถานศึกษา	18
การจัดสหกรณ์โรงเรียนในต่างประเทศ	20
การจัดสหกรณ์โรงเรียนในประเทศไทย	23
การจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนมัธยมศึกษา	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนมัธยมศึกษา	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	51
วิธีดำเนินการวิจัย	51
การศึกษาค้นคว้า	51
ตัวอย่างประชากร	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	55
4	56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์	57
ข้อมูลจากแบบสังเกต	91
5	94
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	94
รายการอ้างอิง	116
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	123
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	123
ภาคผนวก ข	125
รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	125
ภาคผนวก ค	127
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย	127
ภาคผนวก ง	131
ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมสหกรณ์ใน	
สถานศึกษา พ.ศ. 2521 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2527	131
ภาคผนวก จ	136
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	136
ประวัติผู้เขียน	152

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนโรงเรียนที่เข้าเก็บข้อมูล	52
2	จำนวนของประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ งานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน แยกตามสถานภาพและข้อมูลทั่วไป	57
3	จำนวนของประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ งานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ที่ตอบเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียน ด้านการเตรียมักเรียนให้มีความรู้ด้านสหกรณ์	60
4	จำนวนของประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ งานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ที่ตอบเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียน ด้านการเตรียมักเรียนให้มีความรู้ด้านสหกรณ์	62
5	จำนวนของประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ งานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ที่ตอบเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียน ด้านการบริหารงาน	64
6	จำนวนของประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ งานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ที่ตอบเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียน ด้านการบริหารงาน	68
7	จำนวนของประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ งานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ที่ตอบเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียน ด้านการจัดบุคลากรดำเนินงาน	71
8	จำนวนของประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ งานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ที่ตอบเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียน ด้านการจัดบุคลากรดำเนินงาน	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	จำนวนของประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ งานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ที่ตอบเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียน ด้านการจัดการด้านตลาด	79
10	จำนวนของประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ งานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ที่ตอบเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียน ด้านการจัดการด้านตลาด	82
11	จำนวนของประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ งานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ที่ตอบเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียน ด้านบัญชี-การเงิน	84
12	จำนวนของประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ งานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ที่ตอบเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียน ด้านบัญชี-การเงิน	87
13	จำนวนของประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ งานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ที่ตอบเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียน ด้านอาคารสถานที่	89
12	จำนวนของประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ งานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ที่ตอบเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียน ด้านอาคารสถานที่	90